

BANKU-ETIKOA: FINANTZA BAZTERKETAREN IRTENBIDE POSIBLEA

ALAITZ MENDIZABAL ZUBELDIA

alaitz.mendizabal@ehu.es

Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU-UPV)

JONE MITXEO GRAJIRENA

jone.mitxeo@ehu.es

EHU-UPV

MARIAN ZUBIA ZUBIAURRE

marian.zubia@ehu.es

EHU-UPV

JOANA VIDAL ITURRIOZ

joana.vidal@ehu.es

EHU-UPV

Laburpena / Abstract: Finantza bazterketa gaur egun orduan eta garrantzia handiagoa duen errealitatea da. Hau dela eta, finantza bazterketaren kontzeptua, zergati posibleak eta egungo egoera aztertuko ditugu. Ondoren banku etikoetan zentratuko gara, finantza bazterketari aurre egiteko bide bat baita. Aurrekarien gainbegiraketa labor bat egin ostean, oro har banku etikoak Europan duen egoera eta Espainian, zehazki, duen garrantzia aztertuko dugu, gogoeta batzuekin amaituz.

Funtsezko hitzak: finantza bazterketa, banku etikoa.

1. FINANTZA BAZTERKETA

Azken urte hauetan, sektore ezberdinetan globalizazioaren prozesuaz gain, araututako prozesuen gutxipenak eta berrikuntzen abiada dela eta, lehiakortasunaren areagotzea gertatu da. Honela, finantza sektoreak ingurune aldakorrek in bat datorren estrategia berrien diseinua eta ezarpena aurrera eramán du,

eraginkortasun produktiboa (kostua sarrerekin alderatuz) zein egokitzapena (arriskua eta etekina) bilatzeko asmoarekin.

Prozesu guzti honen ondorioa beziaren errentagarritasun-arrisku binomioari arreta jartzen dien jarduera planen garapena da, balio erantsi handiagoa sor dezaketen segmentuetan zentratuz eta era berean, merkatuak ezarritako eskakizunei erantzun ezinik dabiltzanak alde batera utziz. «Finantza bazterketa» ingurune honetan nabarmentzen da eta, aldi berean, orduan eta populazio porzentaia handiago bateri eragiten dio.

Finantza bazterketa kontzeptuari dagokionez, hutsune bat dagoela ikusten dugu. Orokorrean era oso mugatu batean definitzen da, halaber banku kontuaren gabezia bezala, baina berez hori baino gehiago da. Finantza bazterketaren definizioetako bat Walras Zentroan¹ burututakoa da: «Pertsona batek bere ingurunean bizitza normal bat aurrera eramateko beharrezkoak diren finantza zerbitzuak gauzatzeko arazoak dituenean, finantza eta banku bazterketa egokian² aurkituko da».

Definizio honetan hiru ondorio nagusi daude:

- Finantza premiei buruzko arauak une eta gizarte zehatz baten arabera-koak dira, hots, gizarte barneko finantza zerbitzu eta produktuen hedapen mailaren menpe daude. Esaterako, Frantzian eta Espainian txeeen gabeziak ez ditu ondorio berberak.
- Pertsona batek jarduera finantzarioak aurrera eramaterakoan aurki ditzakeen arazoak, hau da, sartzeko-zailtasuna izateaz gain beraien erabilpenen ere sortzen dira. Adibidez, pertsona batek produktu edota zerbitzuak erabiltzen duen terminologia menperatzen ez baldin badu, zaila egingo zaio jarduera finantzario horiek egitea.
- Azkenik, finantza bazterketa ez da soilik giza bazterketaren ondorioz sortzen, horrez gain «kausa» ere bihurtzen baita, hau da, ondorioa izateaz gain prozesu honetan ere parte hartzen du.

Finantza bazterketaren beste definizio bat ondorengoa da: «Finantza zerbitzu arruntetara egokitasunez sartzeko ezintasuna. Hauxe, ezarritako baldintzak, prezioa, marketina edo esperientzia ezkorrengatik auto-bazterketaren ondorioz gerta daitekeelarik» (Sinclair, 2001).

¹ GLUKOVIEZOFF, G. (2004).

² Lan honetan finantza bazterketaren kontzeptua zentzu zabal batean erabiliko dugu, «banku bazterketa» ere barneratzen duena, alegia.

Definizio hauetan oinarrituz, finantza bazterketaren kausa garrantzitsuenak adieraz ditzakegu:

- Bazterketa geografikoa. Lurralde batean finantza entitate baten hurbiltasun gabezia dagoenean sortzen da (Carbó, Rodríguez eta López, 2000).
- Hala ere, badago bazterketa geografikoan oinarritzen den beste finantza bazterketa, «Redlining» izenarekin ezaguna dena, alegia. Bostonen 30. hamarkadan sortu zen, banku-kudeatzaileek mapa batean marra gorri batez gunerik txiroenak zehaztu zituztenean (Aalbers, 2003).
- Sarrerako bazterketa. Banku erakundeek errentagarritasun eta arriskua- ren kudeaketaren prozesuan jartzen dituzten mugen ondorioz pertsona multzo bat baztertua suertatzen da. Inbertsioetan ahal den ziurtasun maila handiena lortu nahiak mugatzen du bezeriaren eremua, arrisku- tsuenak baztertuz.
- Baldintzengatiko bazterketa. Produktu finantzarioek ezarritako baldin- tzak gizabanako batzuen beharretara ezegokiak bihurtzen direnean sor- tzen da. Esaterako, prezio bat atalase-maila baten gainetik zehazten bal- din bada, bezero horien bazterketa sortzen da.
- Merkatal bazterketa. Zenbait kasutan bezeroak aurrera eramaten diren marketin eta salmenten estrategien ondorioz baztertuak izaten dira.
- Administrazio-estatus gabeziagatiko bazterketa. Pertsona batzuek ad- ministratio-estatusa dela medio ezin dute produktu eta zerbitzu finan- tzarioetara jo, beraien egoera ez dagoelako arautua edota «paper falta» dutelako. Egoera honetan ezin dute beraien benetako nortasuna ziurtatu adibidez.
- Autobazterketa. Norberak hautatutako bazterketa mota hau arrazoi ez- berdinengatik gerta daiteke: arrazoi moral edo erlijiosoengatik, leku hauetan erabiltzen den hiztegi zailtasunagatik, finantza zerbitzuek era- kusten duten konplexutasunagatik, iraganean izandako esperientzia ez- korrengatik, eta abar.

Finantza bazterketa mota hauek era berean beraien artean dihardute eta gai- nera bezeria eta banku entitatearen arteko erlazioagatik baldintzatuta daude. Bankuarekiko erlazioaren kalitatea finantza bazterketaren garapenean erabaki- garria gertatzen da. Erlazio honetan, alde batetik, bezeriak bankuaren zerbitzu, produktu eta aholkuei dagokienez eskaintzen dituen aukerekiko dituen itxaro- penak daude eta bestetik, banku entitateak bezeriarengatik espero dezakeena

barneratzen dira. Hau dela eta, komenigarria da bi aldeak ados jartzea, horretarako bakoitzaren itxaropenak bateratu beharko dituztelarik.

Finantza bazterketari dagokionez, alde bakoitzak besteak espero duenaren ezjakintasun handia dauka. Banku entitateei dagokienez, beraien estrategia kaudimen maila estandarra duen bezero bati produktu eta zerbitzuen salmentan datza.

Bezeroei dagokienez, banku entitateengandik esperotakoa ez dute beteta ikusten. Hauetako askok bankua zerbitzu publiko bat balitz hautematen dute.

Zapuztutako itxaropenek elkar erlazionatuta egon daitezkeen hiru ondorio izan ditzakete:

- Bankuak eskaintzen dituen zerbitzuen zailtasuna dela eta, hauei uko egitea gerta daiteke, honek autobazterketa sortzen duelarik.
- Konfiantzadun erlazio batetik mesfidantzadun erlazio batera pasatzen da eta beraz, pertsona hauek etorkizunean sor dakizkiokeen arazoei aurre egiteko ez dute banku entitateetara joko.
- Bankuaren zorroztasun faltagatik kexa daitezke, lehenago parte ez hartzeagatik.

Ikus daitekeenez erlazioen kalitateak finantza bazterketan eragin zuzena du, non era berean, maila ezberdinetan azal baitaiteke: finantza bazterketa osoa (gizabanakoak finantza entitateekin ez duenean inolako erlaziorik), oinarritzko produktu finantzarioetan sortzen den finantza bazterketa, kreditu bazterketa edo produktu finantzario sofistikuatan gertatzen den bazterketa.

Finantza bazterketaren kontzeptua eta hau sortzeko arrazoiak mugatu ondoren, hurrengo eragozpena errealitate hau neurtzea da. Finantza bazterketaren neurketa egitea zaila gertatzen da, batik bat neurri estandarren gabeziagatik eta informazioa eskuratzeko zailtasuna dagoelako. Estatistiko zehatzen faltak finantza bazterketa jasaten dutenen populazioaren segmentua bereiztea zailtzen du. Hala ere, egoera honetan egoteko probabilitate handiagoa duten segmentuak badaude. Bazterketa jasateko probabilitatea hurrengo kasuetan handitzen da: «errenta baxukoenetan, emakumeak, langabetuak, aldi baterako langileak, eta hauen barruan minusbaliotasun maila bat dutenak, ikasleak, pentsiodunak, (...)» (Banco Mundial, 2005).

Hala eta guztiz, gaiaren inguruan egindako ikerketa batzuei esker finantza bazterketaren hedapena zein den susma dezakegu.

1.go Taula

Populazioaren aldetik banku kontuen erabilera edota erabilgarritasuna

Herrialdea	Popul. %	Herrialdea	Popul. %
Danimarka	99.1	Europar Batasunaren bb	89.0
Herbehereak	98.9	Erresuma Batua	87.7
Suedia	98.0	Portugal	81.6
Finlandia	96.7	Austria	81.4
Alemania	96.5	Irlanda	79.6
Frantzia	96.3	Grezia	78.9
Luxenburgo	94.1	Italia	70.4
Belgika	92.7	Brasil	0.43
Espainia	91.6	Kolonbia	<0.40
EE.BB	91.0	Mexiko	<0.17

Iturria: World Bank survey data delakotik lortutako datuak.

Alemanian eta Europar Batasuneko beste herrialde batzuetan ikusi da, nahiz eta finantza zerbitzuetan dagoen sartze maila handia izan, herrialde bereko eskualde ezberdinetan aldeak egon daitezkeela, banku zehatz batzuek eskualdeko gune batzuetatik alde egiten dutelako (Peachey eta Roe, 2005).

Espainiaren kasuan, bazterketa geografikoaren ikuspuntutik Carbó, Rodríguez eta Lópezek (2000) arazoaren lehen hurbilketa bat aurrera eramanez. Honela, Espainiako udalerrien %40,1ak bere eskualdean ez duela inolako banku entitaterik ondorioztatu dute. Hala ere, udalerri hauek populazioaren %3,2a baino ez dute adierazten.

Finantza bazterketaren murrizketan aurrezki kutxek zer esan handia izan dute, izan ere udalerri askotan aurrezki kutxak baitira finantza zerbitzuen hornitzaile bakarrak (hain zuzen udalerrien %13a baino gehiago, populazio guztiaren %3,5a bilduz). Laburbilduz, aurrezki kutxei esker Espainia mailan banku zerbitzuen sartze maila handia da, hau da, finantza bazterketa gutxiago dago, 1. Taulan ikusi daitekeenez.

Espainian zehar aurrezki kutxek beraien bulego sareen bitartez emandako estalduraz gain, teknologia berrietan egindako garapena ere erantsi behar zaio. Teknologiak, banaketa kanal ezberdinetan eta ordainketa tresnetan aplikatua, finantza jardueretan barnerapena errazten du, batik bat, finantza entitateen pre-

sentzia eskasa den guneetan (Carbó eta Liñares, 2005). Zentzu honetan, kutxazain sareei dagokionez Espainia mundu mailan hirugarren postuan aurkitzen da, EE.BB. eta Japonia ondoren, zehazki (Peachey eta Roe, 2005).

Hala ere, Espainian jasaten den finantza bazterketa geografikoa, beste ikerketa batekin osa daiteke (Valor, 2005), zeinek giza ekonomiako banku entitateetan (aurrezki kutxak eta kreditu-kooperatibak) giza ardura duten inbertsiorako produktuen (GAI) eskaria aztertzen baituen.

Erakunde hauek duten kultura eta xedea dela eta, produktu mota hauekin konpromiso maila handiagoa jasan behar dute, izan ere bankuekin alderatuz, helburu ekonomiko eta sozialarekin sortuak izan baitziren. Aitzitik, esan beharra dago kontsultatutako erakundeen %55ak ez duela GAI produkturik eskaintzen.

Beraz, bazterketa geografikoa aztertzeaz gain eskaintza gizabanakoen lehenetasunetara egokitasunez moldatzen den ikertzea ere garrantzitsua da, finantza bazterketa gertatzeko beste arrazoi batzuk susma daitezke eta.

Azkenik, bi banku erakunde bereiz daitezke: sasi-autonomia daukatenak, hau da, ohiko bankuak eta giza zentzuzko banku entitateak. Aipatutako lehenengoentzat, «banku entitateak ezin du bezeroa zailtasunetan jarri, bezeroa bera da arrisku egoeran jartzen dena. Bezeroa bere buruaren erantzulea baldin bada, irtenbidea berak aurkitu behar du (...). Errazegia da bankuari esatea egingdako lelokeriak konpontzea» (Brunet, Robert eta Siganos, 2003). Bankuaren kudeaketaren helburua alegia, aipatutako bezeroaren errentagarritasuna lortzea da. Horrela, zailtasunak sortzen direnean bezeroa zigortua da eta sarritan beste banku erakunde batera «bideratua».

Giza zentzuzko banku entitateen kasuan, non bezeriaren gehiengoa diru-sarrerara xumekoa den, banku-erlazioa denboran zehar kudeatzea beharrezkoa da, merkatal mugak kontuan izanik. Isuna ere erakunde hauetan agerian dago, baina ez bezeriaren aukeraketa egiteko asmoz, egoera okerrera joateko arriskua mugatzeko baizik. Isun mota hau ez da lehen aipatutakoa bezain gogorra eta bere helburua bezeroa bankuko zerbitzuen erabilpenagatik sor daitezkeen arriskuetatik babestea da.

Isun mota hauek, sor daitezkeen arazoak mugatzeaz gain, kasu batzuetan, bezero batzuen jarrera aldatzeko gauza izan dira. Ostera, ez dituzte sortutako arazoen arrazoiak aztertzen, esaterako, banku-zerbitzu eta produktuen moldatu ezina. Isunak gehien bat beste aukeren gabezia adierazten du.

Azken finean, nahiz eta gizarte-ekonomiako banku entitateak egon, finantza bazterketaren arazoak jarraitzen du eta ondorioz, honen irtenbide bezala ordezkotako finantza entitatea proposatzen dugu, Banku etikoa, hain zuzen ere.

2. ERAKUNDE FINANTZARIO ALTERNATIBOAK: BANKU ETIKOA

Nazioarte mailan finantza-etikatzat jo dezakegun lehenengo eredu bat horgeigarren hamarkadan aurkitzen da. Ipar Ameriketako Eliza Metodistak ez-moraltzat hartzen zituen transakzio ekonomikoen aurkako mugimendua sortu zuen eta ondorioz, 1928. urtean «Fundación Pionera» sortu zuten, inbertsioetan irizpide moralak barneratzeko asmoz.

Bestalde, hirurogeigarren hamarkadan, aurreztaile askok giza erantzukizunezko inbertsioak eskatzen zituzten. Horretarako jarrera eraginkorragoa hartu zuten, giza edo ingurugiro-onura eskaintzen zuten elkarteentzat irizpide baikorragoak ezarriz. Hamarkada honetan ere, banketxe eta elkarte handiei egindako inbertsiotan gardentasun gehiago eskatzen hasi zen³.

Mugimendu hauen eta ordezeko finantza artekarien beharren ondorioz, lau-geigarren hamarkadan banku etikoen sorkuntza eta garapen handia eman zen (ikus 2.taula). Horrez gain, beste erakunde paraleloak ere sortu ziren, besteak beste, EIRIS (Servicio de Investigación sobre Inversiones Éticas, 1985), bere helburua modu etiko batean inbertitu nahi dutenei aholkatzeko informazio sistema bat eratzea zelarik.

2.1. Banku etikoa. Kontzeptua

Ingurune honetan, europar banketxeen erronkarik nagusiena eraginkortasuna bilatzean datza, hortaz estrategia korporatibo baten ikuspuntutik hori lortzea espezializazioan oinarritzen da. Zentzu honetan, banku etikoa oro har erabiltzen den kapitalari osagai etiko eta soziala eransten dion banku espezializatuen taldea da. Ondorioz, banku etikoa posibleak lortzeaz gain, gizartean eragin positiboa duten jarduera ekonomikoak finantzatzen saiatuko da.

Banku etikoaren kontzeptuarekin gertatzen den lehen arazoetariko bat terminologia zehaztea da, ez baita termino orokor bakar bat onartzen: banku etikoa, giza edo ordezeko bankua, banku solidarioa, eta abar. Nahiz eta ñabardura ezberdinak dauden hitz hauen artean, ikerketa honetan banku etikoa zentzu zabalean erabiliko dugu, oro har kontzeptu guztiak barneratuz.

³ EE.BB.etan Fundación Fouresquare (1961), Fundación Pax World (1961) eta Fundación Dreyfus Triad Century (1972) sortu ziren

Superabita duten gastu unitateetatik defizita duten gastu unitateetara bideratzen duten bitartekari finantzarioa bezala defini daiteke banku etikoa, non gardentasun eta demokrazia printzipioak jarraitzen diren eta irizpide finantzarioez gain izaera soziala, ingurumenekoa edota kulturala dituzten irizpideak eransten diren.

Banku etikoak izan behar dituen printzipioen artean, hau da, bankua etikotzat hartzeko bete beharreko ezaugarriak nolabait esanda, hurrengoak dira: gardentasuna, solidaritatea, partehartzea, eraginkortasuna eta inbertsiorako irizpideak. Hau da:

- Finantza egoeren eta politika etikoen argitalpenetan gardentasuna egon behar du, inbertsioek duten helburua eta zergatia adieraziz eta nola ez, ezkutuko ekintzak alde batera utziz.
- Gizarteratzea bultzatu, ingurumena hobetu, giza eskubideen aldeko borroka, ondasunen banaketa zuzena eta abar, lortzeko asmoz mozkinaren berrinbertsioaren bitartez gordailugileek aukeratutako proiektuetan elkartasuna sustatu.
- Bazkide bakoitzaren parte hartze demokratikoa lortu, inbertitutako kapitala alde batera utziz.
- Barne eta kanpo merkatuan bizirik iraun ahal izateko efizientzia izan. Hau dela eta, banku etiko batean finantzaketa eskatu aurretik, azterketa ekonomiko eta finantzario baten bidez proiektuaren bideragarritasuna aztertu beharko da.
- Inbertsio irizpide positiboak (ingurumena, giza ekonomia, garapen soziokulturala, garapenerako lankidetzeta, bidezko merkataritza, lan munduan barneratzea) eta negatiboak (energia nuklearra, armak, tabakoa, giza eskubideen errespetu falta).

Banku etikoaren eginkizuna, ohiko bankuarekin alderatuz, aktiboen eragiketetan ezberdintzen da, hau da, kreditu eragiketetan eskatutako berme motetan, non erabilienak talde solidarioak eta berme teknikoak diren. Lehenengoan, taldeko kide batek eskuratutako kredituaren itzulketari talde osoak aurre egiten dio eta bigarrenean, ostera, proiektuaren bideragarritasunean oinarritzen da. Bestalde, pasiboko eragiketek zerikusi handia dute ohiko bankuan ematen direnekin, noski etikaren ideiak mantenduko diren berezitasunarekin, non informazio gardena eskainiko zaien eta kasu askotan bezeriaren interesei osotasunean edo zati bati uko egiteko aukerarekin.

Hortaz, banka etikoaren helburuak kontuan izanik, eragiketak etikotzat har ditzagun hurrengo baldintzetatik gutxienez hiru bete beharko dira: printzipio

etikoetan oinarrituz aurreztaileei erabakitzen utzi, bitartekoa izan enpresa eta gobernuen estrategia eta politiketan eragina izateko, ohiko banku entitateen bitartez kreditua eska ezin dutenei finantzaketa ahalbidetu, txirotasuna gutxitu, arriskuan dauden taldeak gizarteratu eta finantzaketa zirkuitu lokalak sortu.

Ohiko bankuekin alderatuz ezinbestekoa da beraz, errentagarritasun ekonomikoa ez ezik giza errentagarritasuna ere aztertzea, banku etikoak gizartean duen eragina neurtzeko erabiltzen diren adierazleen bitartez, hain zuzen ere. Honekin lotua, finantzen sektorearentzat *performance* sozialen adierazle zehatzak garatzeko SPI-Finance 2002⁴ delako ekintza bat badago.

2.2. Banku etikoa Europa mailan

Lehen europar banku etikoa Alemanian 1932an sortu zen eta antzeko ezau-garriko bankuen kopuruak gorantz egin du, gaur egungo 19ra iritsi arte. 2. Taulan ikus daitekeenez, 20. hamarkadan Europa mailan banku etiko bakarra zegoen, Alemanian, hain zuzen ere eta horrela mantendu zen 60. eta 70. hamarkada arte, zeinetan Alemanian eta Holandan bi berri sortu baitziren. 80. eta 90. hamarkadan, aldiz, banku etikoen kopurua asko handitu zen, bost eta zortzi sortu zirelarik hurrenez hurren. XXI. mendeko lehen hamarkada honetan hiru erakunde gehiago sortu dira, Espainian bi eta Ingalaterran beste bat.

Europar banku etikoen jatorria oso desberdina da: giza ekonomien saretik finantza erakundeetara bihurtutakoak, hala nola, Charity Bank; ohiko bankuak banku etikoetan berregiruratutakoak, Cooperative Bank-aren kasua; lehenagoko proiektuetatik sortutako erakunde independenteak, Triodos Bank besteak beste; mugimendu kooperatiboen errotik sortutakoak (JAK) edo talde partikularretakoak (La nef), adibidez.

Triodos Bank (Holanda, Erresuma Batua, Belgika, Espainia) eta Banca Popolare Eticak (FIARE Espainian) europar mailan aurrera eramán dituzten jarduerak izan ezik, aurrezkien atzematea eta proiektuei kredituen ematea nazio mailan ematen da, oro har. Gainera, banku etiko gehienek beren jarduerak burutzeko erakunde eta enpresa berriak sortu dituzte, horrela elkarte bankuak eta fundazio talde berriak sortuz era berean. Triodos taldeak, adibidez, arestian aipatutako lau banku horiek sortzeaz gain, Triodos Fundazioa eta Triodos Holding, taldeko finantza aholkularitza eramaten duena, sortu ditu.

⁴ Informazio gehiago hurrengo helbide elektronikoan: <http://www.spifinance.com/>

2. Taula

Europar banku etikoak

Bankua	Herrialdea	Sorkuntza
Bank für Sozialwirtschaft AG	Alemania	1923
ASN Bank	Holanda	1960
GLS Gemeinschaftsbank	Alemania	1974
Triodos Bank	Holanda	1980
Unity Trust Bank	Ingalaterra	1984
Freire Gemeinschaftsbank BCL	Suitza	1984
Merkurbank	Danimarka	1985
La nef	Frantzia	1988
Alternative Bank Suisse	Suitza	1990
Cooperative Bank	Ingalaterra	1992
Triodos Bank	Belgika	1993
Triodos Bank	Ingalaterra	1995
Cultura Sparebank	Norvegia	1996
JAK	Suedia	1997
Banca Popolare Ética	Italia	1998
Ekobanken	Suedia	1998
Charity Bank	Ingalaterra	2002
Triodos Bank	Espainia	2004
FIARE (Banca Popolare Ética)	Espainia	2005

Iturria: Egileek burutua.

Bestalde, banku etikoak erakunde publikoarekin duen harremana orokortzea oso zaila da, erlazio hau banku etikoaren arabera baitago. Europa mailan, administrazio publikoarekin dagoen elkarlana hurrengo modura sailka daiteke:

Kooperazio zuzenik ez daukatenak, JAK kasua bezala.

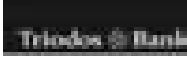

Administrazio publikoarekin nolabaiteko harremana dutenak, besteak beste Triodos Bank-en kasua, non inbertsio fondo ekologikoen tratamendu fiskalarekin lan egin duen.

Azkenik, administrazio publikoarekin harreman estua dutenak aurkitzen ditugu. Banca Popolare Ética-ren kasua, zeinek eskualdeko gobernu eta udalere batzuekin hitzartutako egoera ekonomiko larrian dauden pertsonen zuzendutako maileguak eskaintzeaz gain, administrazio publikoarekin bestelako hitzarmenak ere badauzka: Kasu honetan udalerrriak estaltzen ditu kaudimen-gabezia arriskuan aurkitzen direnak. Hortaz, arriskua bankutik udalerrira pasatzen da.

Bukatzeko, aipatu lau banku etikoren ezaugarri batzuk: Triodos Bank eta Banca Popolare Ética (BPE) oso esanguratsuak dira eta Espainian kokatuak daude, Cooperative Bank merkatal izaerako bankua izatetik banku etikoa izatera pasatu da eta azkenik Oikocredit, mundu mailan jardun duen kreditu kooperatiba bat delarik.

3. Taula

Europako banku etiko batzuen ezaugarriak

	Página web	Sorkuntzaegoitza	Taldea	Politika etika
	www.triodos.com/	1980, Holanda	Triodos Bank, Triodos Holding eta Fundaciones Triodos	Gizartean, ingurugiroan eta kultura mailan balio erantsia ematen duten sektoreetara bideratua
	www.bancaetica.com	1998, Italia	Etimos eta Etica Sgr	Giza beharrak eta giza baliabideak sustatzen dituen ekintza ekonomikoak bakarrik laguntzen ditu
	www.co-operativebank.co.uk/	1992, Ingalaterra	Cooperative Financial Services, Cooperative Group's Travelcare, Cooperative Bank Financial Advisers	Giza-eskubideak, arma merkataritza, erantzukizun korporatiboa, giza erakundeak, ingurugiroan inpaktua eta animalien babesa
	www.oikocredit.org/	1978, Holanda	International Share Foundation	Beraien proiektuak txiroenei laguntzen dutenak, jasangarriak, giza inpaktukoak, ekonomikoki positiboak eta egingarriak izan behar dute

Iturria: Egileek burutua.

2.3. Banku etikoa Espainia mailan

Espainiaren kasuan, Haroko Kondearen eskutik 1.491. urtean sortu zen «Las Arcas de Limosnas» delakoa, ezagutzen den lehen erakunde finantzario alternatiboa da. Honen helburua lukurreriaren kontra borrokatzea zen interesik gabeko maileguak emanez eta berme moduan arropak jasoz. Ondoren, helburu berdintsu batzuekin, «Los Montes de Piedad» eta aurrezki kutxak sortu ziren. Lehen aurrezki kutxa espainiarra Villacreces Kondearen eskutik Jerez de la Fronteran 1.843. urtean sortu zen. Batez ere ongintzazko erakundeak izateagatik bereizi ziren, izan ere, aurrezteko beharra sustatzen zuten, fondoak lortzeko eta era berean inbertsioak egin ahal izateko. Horrez gain, aurreztaile xeheari eta enpresa txiki eta ertainei maileguak onartzen zizkieten. Erakunde mota hauek bere funtzionamenduan bilakatzen joan dira eta hasierako ongintzazko ezaugarri hori galtzen joan dira, izan ere gaur egungo eginkizun handienak finantzarioa eta giza-ongizateko egintzak baitira. «Los Montes de Piedad» eta aurrezki kutxetaz gain, XIX. mendearen bigarren erdialdean kreditu-kooperatibak agertzen dira (Manantial de Créditos, 1865, Madril), beraien bazkideei kapital merkatu-rako sarbidea errazteko helburuarekin.

2004ko irailean Madrilen egoitzarekin, Espainiako lehen banku etikoa jaio zen, Triodos Bank delakoa. 2004ko urteroko txostenaren arabera⁵, hiru hilabeteetan 1000 bazkide baino gehiago lortu zituen eta garapen jasangarria bultzatzen duten 62 finantza ekintzetan parte hartu zuen. Bezeriaren baliabideen kopurua 2004ko bukaerarako bost miloi eurotako zen.

Espainia mailan bigarren banku etikoa FIARE da, 2001. urtean sortua, nahiz eta 2003 arte ez zuen lehen urratsik eman. 2004. urtean plangintza bat burutu zuten eta europar bazkide baten bila hasi ziren. 2005. urtean, FIARE BPE-ko agente moduan osatu zen, 4 urte buruan era autonomo batean lan egiteko gai eta berez banku-fitxa zuen kreditu-kooperatiba bat sortzeko beharrezko baldintzak betetzeko helburuarekin. Nola nahi ere, lanean hasi zirenetik eta lau hilabeteetara, lau milioi euro lortu zituen eta 2010⁶ urterako 60 milioietara heltzea espero dute.

Triodos Bank eta FIAREk, banku etikoaren ezaugarri nagusiak betetzen dituzte, baina ikuspegi estrategiko ezberdinak dituzte, sortu ziren ingurugiro sozio-ekonomikoa eta geografikoa dela eta, Holanda eta Italia hurrenez hurren.

⁵ <http://www.triodos.es-n> eskuragarri

⁶ Informazio gehiago: <http://www.proyectofiare.com>

Triodos Bank-ek ikuspegi ekologistagoa daukala esan daiteke; bere jardueren ardatz nagusienetarikoa ingurumenarekin lotuta dago, bai berak eskaintzen dituen produktu eta zerbitzuetan, bai erakundea berari dagokionez. Honen adibide bat Ecodepósito Triodos⁷ da: Espainian dagoen ingurugiro aurrezki produktu bakarra, zeinek proiektu komun batean ingurugiroarekin erlazionatutako bost erakunde aipagarri bildu dituen.

Bestetik, FIARE hirugarren sektorearekin oso erlazionatua dago⁸, finantza merkatuetan gizartearekin ardura duten erakundeak zein pertsonak sartzen ahalaginduz, ekintzen muina giza bazterketa jasaten dutenen beharrezkoen estaldura izanik.

3. ONDORIOAK

Finantza bazterketaren arazoa ebazteko edo behintzat murrizteko asmoz, ekintza ezberdinak burutzeko interesa jarri eta ahaleginak egin dira. Arazo honi aurre egiteko beharrezkoa da ordezkotza azpiegitura finantzario bat garatzea, talde baztertuen behar eta interes zehatzak estaltzen dituen (Davie, 2005).

Hau ondorioztatzen da, printzipioz, bankuarekin dagoen harremanen kalitatea finantza bazterketa prozesuaren garapenean erabakigarria delako, hau da, erakunde finantzarioak eta sarrera baxuko bezeroaren arteko ezagutza ezak zuzenean eragiten du finantza bazterketan.

Horrez gain, ohiko banku erakundeek sarrera baxuko bezeroei eskaintzen dietena ez dago oso ondo garatua eta salmenta metodo edota eskaintako produktuen ondorioz, bezero hauek molda ezinik dabilta.

Banka etikoa balio ekonomikoa eta soziala garatzeko helburuarekin sortu zen. Hau da, banka etikoa besteetatik bereizi da ez delako akziodunen errentagarritasunaz bakarrik arduratzen, horrez gain errentagarritasun soziala ere bilatzen duelako. Bere lehentasunen artean ez dira merkatu kuotak edo negozio bolumenak agertzen, horregatik ez litzateke ohiko bankuaren lehiakidetzat eduki behar. Ostera, finantza bazterketari irtenbidea bilatzeko gai izan daiteke. Azken finean, ohiko bankuko sisteman sartzerik ez dutenei erantzun bat ematea litzateke helburu nagusia.

⁷ Honen ezaugarriak ikus: <http://www.triodos.es>

⁸ Hirugarren sektoreko elkarrekin ezaugarriak: era formal batean eratutakoak, pribatuak, irabazteko asmorik gabekoak, beraien ekintzen autokontrolerako gaitasuna dute eta borondatezko partaidetza kutsu batekin.

Oro har, bankuak eta aurrezki kutxak izan dira ukituenak banku etikoen sorreragatik. Zentzu honetan, talde ahulei zuzenduriko zerbitzu eta produktu zehatzen gabezia izan dutela nabarmendu baita. Gainera, Espainiak banka etikoarentzat merkaturik baduela ematen du, beti ere, ohiko bankuarekiko ondo bereizten baldin bada eta irizpide kritikoak dituen eskari/eskaintzaren segmentu berrian kokatzen bada.

Sorrerako lehen etapa hau buruturik, ohiko bankua eta banka etikoaren arteko harremana ona izan daiteke, elkarkidetzara ere helduz kasu batzuetan. Honela, banku etikoak ohiko bankuaren eskutik laguntza lor dezake, esaterako, aurrezkiak bermatzeko eta ohiko bankuentzat, ostera, merkaturiko segmentu berrien atea irekitzeko aukera izan daiteke.

4. BIBLIOGRAFIA

- ALBERS, M.B. (2003): «Control institucional del ‘redlining’ bancario: la exclusión financiera de áreas urbanas deprimidas», *Quaderns de Política Econòmica*, Aldizkari elektronikoa, 2. garaia, 5. lib., iraila-abendua, 2003, 36-48 or., <http://www.uv.es/poleco>.
- ALDAZ, M. eta ALDAZ, L. (2002): «Problemática en la creación y desarrollo de los NYE», *Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, VI lib., 119. zkia.
- BANCO CENTRAL EUROPEO (2004): *Blue Book*, Francfort, Alemania, Banco Central Europeo.
- BANCO MUNDIAL (2005): *Focus on Sustainability 2004*, Banco Mundial, New York.
- BOND, P. eta KRISHNAMURTY, A. (2004): «Regulating exclusion from financial markets», *Review of Economic Studies*, 71. zkia, 681-707 or.
- BRUNET, F.; ROBERT, C. eta SIGANOS, F. (2003): *L'exclusion bancaire et financière*, Rapport pour l'Observatoire national de la pauvreté et de l'exclusion sociales et la Caisse des dépôts et consignations, Fors-Recherche sociale, Paris.
- CARBÓ, S. eta LIÑARES, J.M. (2005): «Cajas de ahorros, tecnología y la inclusión financiera», *Cuadernos de Información Económica*, 188. zkia, 105-112 or.
- CARBÓ, S. eta LÓPEZ DEL PASO, R. (2005): «Exclusión financiera: un panorama», *Perspectivas del Sistema Financiero*, 84. zkia, 1-12 or.

- (2002): «La inclusión financiera: un paso cualitativo más», *Cuadernos de Información Económica*, 170. zkia, 79-90 or.
- CARBÓ, S.; RODRÍGUEZ, F. eta LÓPEZ DEL PASO, R. (2000): «Las cajas de ahorros: algo más que instituciones financieras», *Cuadernos de Información Económica*, 158. zkia, 65-76 or.
- CASKEY, J.P. (2002): *Bringing unbanked households into banking system*, Centro Conjunto para Estudios de la Vivienda (Brookings Institution) eta Harvard Unibertsitaterako dokumentua, mimeo.
- COMISIÓN EUROPEA (2000): *Eurobarometro, Financial Services*, European and Financial Services, maiatza.
- DAVIE, S. (2005): «The politics of accounting, race, and ethnicity: A story of a Chief-based preferencing», *Critical Perspectives on Accounting* (inprimatzen).
- DONOVAN, N. eta PALMER, G. (1999): *Meaningful Choices. The Policy Options for Financial Exclusion*, New Policy Institute, Londres.
- FSA (FINANCIAL SERVICES AUTHORITY) (2000): *In or Out? Financial Exclusion: A Literature and Research Review*, FSA, Londres.
- GARDERER, E.; MOLYNEUX, P. eta CARBÉ, S. (2005): «La exclusión financiera: un estudio comparativo», *Perspectivas del Sistema Financiero*, 84. zkia, 13-24 or.
- GARCÍA GARCÍA, A. C. (2005): «La experiencia de una caja de ahorros para combatir la exclusión financiera», *Perspectivas del Sistema Financiero*, 84. zkia, 43-53 or.
- GRACIA SOTO, Mª G. (2003): *El gobierno corporativo y las decisiones de crecimiento empresarial: evidencia en las cajas de ahorros españolas*, Doktorego Tesia, <http://www.eumed.net/tesis/>.
- GARDENER, E.; NOLINEUX, P. eta CARBÓ, S. (2004): *Financial exclusion in the US, UK and Italy: Lessons for the Spanish Market*, Estudios de la Fundación, Fundación de las Cajas de Ahorros, Madril.
- GLUKOVIEZOFF, G. (2004): *L'exclusion bancaire et financière des particuliers*, Les Travaux de l'Observatoire, Centre Walras, Université Lumière Lyon 2, 167-204 or.
- MENDIZABAL, A.; MIERA, K. eta MATEY, J. (2005): «La banca ética en Europa», Akta liburua: *Simultaneidad decisional y multifocalidad empresarial*, XIV Congreso Internacional de la Asociación Europea de Dirección y Economía de la Empresa (AEDEM), Morelia (México).
- PEACHEY, S. eta ROE, A. (2005): «Acceso a los servicios financieros», *Perspectivas del Sistema Financiero*, 84. zkia, 91-155 or.

- PESARESI, N. eta PILLEY, O. (2003): *Retail banking, social exclusion and public service*, Dirección General de la Competencia de la UE.
- PIACHAUD, D. (2002): *Capital and the determinants of poverty and social exclusion*, Centre for Analysis of Social Exclusion, Working Paper, 60. zkia.
- POLLIN, J.P. eta RIVA, A. (2002): «Financial inclusion and the role of postal system», RUOZI, R. eta ANDERSON, L.: *Modernisation and Privatisation of Postal Systems in Europe: New Opportunities in the Area of Financial Services*, Springer, Londres, 213-252 or.
- SINCLAIR, S. (2001): *Financial exclusion: An introduction survey*, Centre for Research into Socially Inclusive Services: Heriot Watt University Scotland, Working Paper.
- VALOR, C. (2005): «Los productos de inversión socialmente responsable en las entidades de economía social», *Cuadernos de Información Económica*, 188. zkia, iraila-urria, 113-120 or.